

ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

ตสฺส (อปฺตตกเสฏฺฐิโน) กิร กาลกิริยํ สุตฺวา ราชา ปเสนทิโกสโล
อปฺตตกํ สาปเตยฺยํ กสฺส ปาปฺณาตีติ ปุจฺฉิตฺวา รณฺโณติ สุตฺวา สตฺตหิ
ทิวเสหิ ตสฺส เกหโต ฐนํ ราชกฺลํ อภิหราเปตฺวา สตฺถุ สนฺติกํ อุปสงฺกมิตฺวา
หนฺนท กุโต นฺ ตุวํ มหาราช อากจฺฉสิ ทิวาทิวสฺสาติ วุตฺเต อิช ฆนฺเต
สาวตฺถิยํ เสฏฺฐิ กหปฺติ กาลกโต ตมํ อปฺตตกํ สาปเตยฺยํ ราชนฺเตปรุ
อภิหริตฺวา อากจฺฉามิตี อาห ๑ สพฺพา ปวตฺติ สุตฺเต อากตฺนเยเนว
เวทิตพฺพา ๑ โส กิร อคฺคปาณฺธิยา อคฺคโกชเน อุปนีเต เอวรูปิ นาม
มนุสฺสา ภูณฺชนฺติ กิ ตุมฺहे มยา สทฺธิ อิมสฺมิ เกเห เกลฺลึ กโรธาคิ โภชเน
อุปฺภุจฺเจเต เลทฺทพฺพทฺฐาทีหิ ปหริตฺวา ปลาเปตฺวา อิํ มนุสฺसानํ โภชนนฺติ
กามาขกํ พิลฺงฺกพฺพติยํ ภูณฺชนฺติ วตฺถยฺวานจฺฉตฺเตสฺสุปี มนาเปสฺสุ อุปฺภุจฺจาปีเตสฺสุ
มนุสฺเส เลทฺทพฺพทฺฐาทีหิ ปหฺรณฺโต ปลาเปตฺวา สาณานิ ฐาเรติ ชชฺชรรณเกน
ยาติ ปณฺณจฺฉตฺเตน ฐาริยมาเนนาติ เอวํ รณฺณวา อาโรจฺเจเต สตฺถา ตสฺส
ปพฺพกมฺมํ กเถสิ ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธ์ไทย

กิริ ศัพท์ อนุสฺสวณฺตฺถ ราชฯ สยกตฺตา ใน อาห ฯ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ตสฺส วิเสสน ของ อปฺตฺตกเสฏฺฐิโน ฯ ภาวาทิสฺมพฺนฺธ (หรือ สามีสมฺพฺนฺธ) ใน กาลกิริยํ ฯ อวฺตฺตกมฺม ใน สุตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปุจฺฉิตฺวา ปเสนทโกสโล สณฺณวิเสสน ของ ราชฯ

"อปฺตฺตกํ วิเสสน ของ สัปเตยฺยํ ฯ สยกตฺตา ใน ปาปฺณาคิ ฯ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก กสฺส สมฺปทาน ใน ปาปฺณาคิ อิติ ศัพท์ อาการ ใน ปุจฺฉิตฺวา

"(ดี ก็ดี อปฺตฺตกํ ก็ดี) วิเสสน ของ สัปเตยฺยํ ฯ สยกตฺตา ใน ปาปฺณาคิ ฯ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก รมฺโณ สมฺปทาน ใน ปาปฺณาคิ อิติ ศัพท์ อาการ ใน สุตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อภิหฺราเปตฺวา สดฺตฺหิ วิเสสน ของ ทิวเสหิ ฯ ตติยาวิเสสน ใน อภิหฺราเปตฺวา ตสฺส วิเสสน ของ อปฺตฺตกเสฏฺฐิโน ฯ สามีสมฺพฺนฺธ ใน เภทโต ฯ อปาทาน ใน อภิหฺราเปตฺวา ฐนํ อวฺตฺตกมฺม ใน อภิหฺราเปตฺวา ราชกฺลํ สมฺปาปฺณิกมฺม ใน อภิหฺราเปตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อุปสงฺกมิตฺวา สดฺธํ สามีสมฺพฺนฺธ ใน สนฺตํ ฯ สมฺปาปฺณิกมฺม ใน อุปสงฺกมิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห

"มหาราช อาลปน หนฺท ศัพท์ อุยฺโยชนฺตฺถ ตฺวํ สยกตฺตา ใน อากฺขณฺสี ฯ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก กุโธ วิเสสน ของ จานโต ฯ อปาทาน ใน อากฺขณฺสี ญฺ ศัพท์ ปุจฺฉนฺตฺถ ทิวาทิวสฺส* สมฺปทาน (หรือ กาลสฺตฺตฺมึ) ใน อากฺขณฺสี (หรือสัมพันธ์แยกว่า ทิวา กาลสฺตฺตฺมึ

* ทิวาทิวสฺส (อ.) - แต่ยฺวัน, ทั้งยฺวัน ฯ อยู่, เวลากลางวัน, เวลาเที่ยงวัน (บางแห่ง พิมพ์แยกเป็น “ทิวา ทิวสฺส”) มีความเห็นเป็น ๒ นัย คือ เป็นนิบาต (กาลสฺตฺตฺมึ) และเป็นนาม ในอรรถกถาหลายแห่งแก้ไว้ว่า “ทิวาทิวสฺสาคิ ทิวสฺส ทิวา, มชฺฌนฺตฺกสมฺยคติ อตุโธ (สารตฺตฺปกาสินี ๑ หน้า ๒๑๗) ฯ “ทิวาทิวสฺสาคิ ทิวสฺส ทิวา ฯ มชฺฌนฺตฺก กาลคติ อตุโธ (ปรมตฺตฺที่ปนี หน้า ๒๑๖) ฯ “ทิวา ทิวสฺสาคิ ทิวสฺสาคิ ทิวา มชฺฌนฺตฺก กาลคติ อตุโธ (ปรมตฺตฺที่ปนี หน้า ๖๔๗) ฯ

ใน อากจนลี ทิวสสุ สามีสมนพฺพ ใน ทิวา) อิติ ศัพท์ สรุปร ใน วจเน ๆ
ลกขณ ใน วุตเต สุตถารว อนภิตกคตฺตา ใน วุตเต ๆ ลกขณกิริยา

"ภนฺเต อาลปน เสนฺจสี สยกคตฺตา ใน โหติ ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก
อิธ วิเสสน ของ สวตฺถิยฺ ๆ วิสยาธาร ใน เสนฺจสี คหปติ วิเสสน ของ
เสนฺจสี"^๒ กาลกโต วิคตีกคตฺตา ใน โหติ,

อหํ สยกคตฺตา ใน อากจนฺมามี ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ตํ กิตฺติ
อปฺปุตตํ กิตฺติ วิเสสน ของ สปปเตยฺยํ ๆ อวุตตกมฺม ใน อภิหริตฺวา ราชนฺเตปฺร
สมฺปาปฺปณิกมฺม ใน อภิหริตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อากจนฺมามี อิติ ศัพท์
อาการ ใน อาห ๆ

สพฺพา วิเสสน ของ ปวตฺติ ๆ วุตตกมฺม ใน เวทิตพฺพา ปณฺจติเตน
อนภิตกคตฺตา ใน เวทิตพฺพา ๆ กิตบพ กมฺมวาทก สุตเต อาธาร ใน อากต-
อากตนฺเยน ตติยาวิเสสน ใน เวทิตพฺพา เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ
อากตนฺเยน ๆ สุตฺถา สยกคตฺตา ใน กเถสี ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก

"กิริ ศัพท์ อนุสฺสวณฺตฺถ โส วิเสสน ของ เสนฺจสี ๆ สยกคตฺตา ใน
ภฺยชฺติ ธารเตติ และ ยาคี"^๓ กิริยาสามบพ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก
อคฺคโกชนฺเณ ลกขณ ใน อุปนฺนิเต ชเนหิ อนภิตกคตฺตา ใน อุปนฺนิเต ๆ ลกขณ
กิริยา อคฺคปฺภาณฺนียา กรณ ใน อุปนฺนิเต

'มนฺุสฺสา สยกคตฺตา ใน ภฺยชนฺติ ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก เอวรूपิ
วิเสสน ของ โกชนํ ๆ อวุตตกมฺม ใน ภฺยชนฺติ นาม ศัพท์ สณฺญาโชตก
เข้ากับ เอวรूपิ, ตุมฺเห สยกคตฺตา ใน กโรธ ๆ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก กิ
ศัพท์ ปุจฺจนฺตฺถ มยา สหตฺถตติยา ใน สทฺธิ ๆ ศัพท์ กิริยาสมวาท เข้ากับ
กโรธ อิมฺสฺมึ วิเสสน ของ เกเห ๆ วิสยาธาร ใน กโรธ เกลึ อวุตตกมฺม
ใน กโรธ อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปหริตฺวา

^๒ อาจารย์บางท่าน สัมพันธ์กันว่า "เสนฺจสี" เป็นวิเสสน ของ "คหปติ" โดยใช้ คหปติ เป็นประธาน

^๓ จะขึ้นประธานที่ละประโยคก็ได้

โกชนะ ลกขณ ใน อุปฺปจฺจเต (ชนฺเห อนฺนิหิตกตฺตา^๔) ใน อุปฺปจฺจเต
 ๑ ลกขณกิริยา เลหฺนุทฺทณฺทาทิหิ วิเสสน ของ วตฺถุหิ ๑ กรณ ใน ปหริตฺวา ๑
 ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปลาเปตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ภูณฺชติ

"อิทํ วิเสสน ของ โกชนํ ๑ สยกตฺตา ใน โหติ ๑ อาชฺยาตบท
 กตฺตฺวาจก มนุสฺसानํ สามีสมฺพนฺช ใน โกชนํ ๑ วิกตฺติกตฺตา ใน โหติ
 (หรือสัมพันธ์ว่า อิทํ วิเสสน ของ โกชนํ มนุสฺसानํ สามีสมฺพนฺช ใน
 โกชนํ ๑ ลิงฺกตฺต) อิติ ศัพท์ สรฺูป ใน วจเนน ๑ กรณ ใน ภูณฺชติ กาณฺชาทํ
 อวฺตุตฺตกมฺม ใน ภูณฺชติ พิลิงฺกทฺติยํ วิเสสน ของ กาณฺชาทํ,

วตฺถยานจฺจตฺเตสฺส ลกขณ ใน อุปฺปจฺจาปีเตสฺส (ชนฺเห อนฺนิหิตกตฺตา)
 ใน อุปฺปจฺจาปีเตสฺส ๑ ลกขณกิริยา ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺต เข้ากับ วตฺถยานจฺจตฺเตสฺส
 มนาเปสฺส วิเสสน ของ วตฺถยานจฺจตฺเตสฺส, มนุสฺเส อวฺตุตฺตกมฺม ใน ปหฺรณฺโต
 เลหฺนุทฺทณฺทาทิหิ วิเสสน ของ วตฺถุหิ ๑ กรณ ใน ปหฺรณฺโต ๑ อพฺภนฺตรกิริยา
 ของ เสฏฺฐิ ปลาเปตฺวา ปุพฺพกาลกิริยา ใน ฐาเรติ สาณฺยานิ อวฺตุตฺตกมฺม ใน
 ฐาเรติ, ชฺชชฺรรณฺเกน กรณ ใน ยาทิ ปณฺณจฺจตฺเตน อิตฺถมฺภฺต ใน เสฏฺฐิ
 ฐาเรติมาเนน วิเสสน ของ ปณฺณจฺจตฺเตน อิติ ศัพท์ สรฺูป ใน เอวํ วจเน
 เอวํ วิเสสน ของ วจเน ๑ ลกขณ ใน อาโรจฺเจ รณฺญา อนฺนิหิตกตฺตา ใน
 อาโรจฺเจ ๑ ลกขณกิริยา ตสฺส วิเสสน ของ อปฺตุตฺตกเสฏฺฐิโน ๑ สามีสมฺพนฺช
 ใน ปุพฺพกมฺม ๑ อวฺตุตฺตกมฺม ใน กเถสิ ๑

พระเทพวชิรธีรคุณ มโนโกโร วัดปากน้ำ
 สนามหลวงแผนกบาลี

สัมพันธ์
 ตรวจแก้.

^๔ สัมพันธ์เป็นกัตตฺวาจากก็ได้